

Asia: VN/22001/2020

Lausuntopyyntö työryhmän ehdotuksesta Lanzaroten sopimuksen kansalliseksi toimeenpanosuunnitelmaksi vuosille 2022-2025

Lausunnonantajan lausunto

Kuinka hyvin Lanzaroten toimeenpanosuunnitelmaluonnos vastaa mielestänne sopimuksen toimeenpanon tarpeisiin tällä hetkellä?

Hyvin

Mitä haluatte lausua suunnitelmaluonnoksen sisältöä koskien? Voitte kirjoittaa vastauksenne tähän.

-

Onko teillä toimia, jotka toivotte lisättävän näkyviin toimeenpanosuunnitelmaan jo meneillään olevana toimena (johonkin artiklaan ja sen toimeenpanoon liittyen) tai että haluaisitte olla toteuttamassa jotakin ehdotettua toimenpidettä? Jos kyllä, kuvatkaa tarkasti mitä haluatte lisättävän ja mihin kohtaan.

5. Lasten ja nuorten osallisuus

5.2. Nuorten osallisuus tämän suunnitelman laatimisessa

5.3. Osallisuus suunnitelman toteuttamisessa ja jo meneillään olevassa työssä

Lain mukaan kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus kertoa mielipiteensä ja osallistua päätöksentekoon heitä koskevissa asioissa. Päätöksentekijöiden ja viranomaisten on kerrottava lapsille ja nuorille valmisteilla olevista asioista ymmärrettävällä tavalla. Heidän on myös tuettava lasten ja nuorten osallistumista ja otettava heidän mielipiteensä huomioon päätöksenteossa. Siksi on tärkeää, että toimeenpanosuunnitelmassa huomioidaan, ei ainoastaan toimenpiteitä, mutta myös välineitä ja kanavia sekä vastuutahot, jotka ovat tukemassa lasten ja nuorten osallisuutta ja äänen kuulemista suunnitelman laatimisessa, totuttamisessa sekä jo meneillään olevassa työssä.

Ehdotamme, että Digiraati toimintamalli lisätään. Digiraati on oikeusministeriön uudenlainen digitaalisen osallistumisen toimintamalli, lasten ja nuorten osallistumisen tukemiseksi, joka avataan

vuoden 2022 alussa. Digiraadeista on jo saatu erittäin hyviä kokemuksia osallisuuden ja kuulemisen mahdollistajana. Digiraati soveltuu käytettäväksi valtakunnallisella ja paikallisella tasolla päätöksenteon tukena. Esimerkiksi SPR Turvatalot on toteuttanut digiraateja, joissa nuorten kokemukset osallistumisesta ovat olleet erittäin positiivisia.

Digitaalisen kuulemisvälineiden käytön yleistyessä, Koordinaatti ehdottaa lisättävän niiden hyödyntämisen otettavan mukaan toimenpanosuunnitelmaan. Tähän tarvitaan yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Tarvitaan myös nuorten osallistamista kuulemisten toteuttamiseen niiden ideoinnista ja suunnittelusta aina toimenpanoon ja arviontiin asti. Luonnoksessa on jo mainittu joitakin järjestöjä, jotka ovat aktiivisia osallisuuden edistämässä. Näiden rinnalle ehdotamme lisättävän myös valtakunnallisen Osallisuuden osaamiskeskuksen, jonka toiminnan tavoitteet tulevat suoraan VANUPOsta. Osaamiskeskus on konsortio, jossa uutena osatoteuttajana vuoden 2022 alusta mukaan tulee SPR, jonka työn erityisesti tavoitteena on Digiraadin hyödyntämisen edistäminen. Koordinaatti on mukana Osallisuuden osaamiskeskuksessa osatoteuttajana ja siten kiinnostunut olemaan mukana myös osallisuuteen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa.

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen yhteiskunnallisilla keinoin on vaativaa, sillä osalla nuorista luottamus yhteiskuntaa ja sen tukea voi olla hyvinkin heikko. Lisäksi toimenpanosuunnitelman aiheisiin liittyen ennaltaehkäisevä työ ja lasten ja nuorten kuuleminen on erityisen tärkeää. Lapsilla ja nuorilla ei ole välttämättä tunnetta, eikä kokemusta siitä, että osallistumalla voi vaikuttaa ja saada aikaan muutosta. Kaikki nuoret eivät ole samalaisia, eivät myöskään kokemuksiltaan, tiedoiltaan, taidoiltaan eikä kyvyiltään. Erilaisten digitaalisen toimintaympäristöjen, kuten sosiaalisen median hyödyntäminen, voi olla keino, jolla saadaan mukaan myös kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat nuoret. Digiraadit pyrkivät juuri tähän.

Euroopan neuvoston arviointityökalun pilotissa (OM 2020) tarkastellaan lasten osallistumisoikeuksien tilannetta Suomessa kymmenen indikaattorin kautta. Esille nousi muun muassa tarve vahvistaa lasten ja nuorten parissa toimivien ammattiryhmien yleistä tietoutta lasten oikeuksista ja tarve siihen liittyvän koulutuksen tehostamiseen. Lisäksi kuntien luottamushenkilöille ja työntekijöille tulisi tarjota koulutusta ja tietoa lasten ja nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta. (Oikeusministeriö 2020. s. 29-31 ”Kuullaan, mutta ei kuunnella”. Lasten osallistumisoikeudet Suomessa. Arviointiraportti. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita, 2020:10. Helsinki.) Lisäksi tulee vahvistaa myös lasten ja nuorten tietoutta omista oikeuksistaan. Ilman aikuisia toimijoita, joilla on tämä tietous ja osaaminen hallussa, eivät lapset ja nuoret saa tarvitsemaansa opastusta ja tukea. Muun muassa nuorten parissa toimijat kunnissa ja järjestöissä ovat avainhenkilöitä tiedonvälittäjinä.

6. Miten ehkäistään lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa

Yleisesti huomiona tähän osioon, että Suomessa kunnissa ja seurakunnissa tehdään lasten ja nuorten parissa ennaltaehkäisevää työtä nuorisotyön muodossa. Nuorisotyön ammattilaiset ja vapaaehtoiset kohtaavat työssään ja tehtävissään laajasti lapsia ja nuoria. Tämä ammattilaisten ja

vapaaehtoisten ryhmä tulee huomioida ohjelman toimeenpanossa juuri ennaltaehkäisevän työn muodossa.

6.2. Artikla 5; Lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rekrytointi, koulutus ja tietoisuuden lisääminen

Koordinaatin tekemää ennaltaehkäisevän työn edistäminen j vahvistaminen on mainittu ohjelman luvussa 6.4, mutta näemme, että se voisi olla myös osana ohjelman toimenpiteitä.

Koordinaatti julkaisi 2020 Kysy, kohtaa ja kuuntele - opas seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn nuorisotyössä -julkaisun. Kyseistä julkaisu on saatavilla suomeksi (<https://www.koordinaatti.fi/fi/materiaalit/kysy-kohtaa-ja-kuuntele-opas>) ja ruotsiksi (<https://www.koordinaatti.fi/sv/materialer/att-fraga-bemota-och-lyssna>) verkkojulkaisuna. Julkaisua voi myös tilata ko. verkko-osoitteissa painettuna version. Kyseisen oppaan sisällöistä Koordinaatti järjestää myös maksutonta koulutusta nuorisotyön ammattilaisille ja nuorisoolaa opiskeleville. Koulutukset tapahtuvat osana Koordinaatin osaamiskeskustehtäviä Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskusta.

Koordinaatti on julkaissut myös osana Kysy, kohtaa ja kuuntele -oppaan julkaisemista verkko-opiskelumateriaalia, jonka voi suorittaa ns. itseopiskeluna. Kyseinen itseopiskelukurssi perustuu ko. oppaaseen. Verkkokurssin suorittaneet voivat hakea itselleen kurssin suorittamisesta itselleen osaamismerkkiä. Verkkokurssille voi ilmoittautua osoitteessa: <https://www.koordinaatti.fi/fi/ajankohtaista/perehdy-seksuaalisen-houkuttelun-ennaltaehkaisyyn-verkkokurssilla>

Koordinaatti osana Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskuksen tehtävää tarjoaa myös nuorisotyön organisaatioille media- ja informaatiolukutaitoon liittyvää koulutusta. Nuorisotyön ammattilaisten media- ja informaatiolukutaitojen vahvistaminen on tärkeä osa seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn liittyvää työtä. Kun ammattilaisilla, jotka toimivat lasten ja nuorten parissa on vahvaa osaamista media- ja informaatiolukutaidoissa niin he pystyvät myös paremmin silloin ohjaamaan lapsia ja nuoria turvallisessa median käytössä.

Koordinaatti on julkaissut Materiaalivinkit - Materialtips -oppaan, johon on koottu eri toimijoiden tuottamia menetelmiä, materiaaleja ja tietoja verkkopalveluista seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisemisestä. Materiaalivinkit - Materialtips on kerran vuodessa päivittyvä julkaisu, joka on saatavilla verkkojulkaisuna. Julkaisu on kaksikielinen: www.koordinaatti.fi/grooming/materiaalivinkit

7.2 Artikla 12; Ilmoituksen tekeminen epäillystä seksuaalisesta riistosta tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä

Koordinaatti osana Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskuksen toimintaa koordinoi Nuorille suunnatun verkkotyönfoorumin yhteistyötä. Verkostossa on mukana lähes 60 organisaatiota, jotka tekevät kaikki verkkotyötä lasten ja nuorten parissa. Kyseisessä verkostossa on havaittu haasteita epäillyn seksuaalisen hyväksikäytön ilmoittamisessa poliisille. Tästä syystä kyseinen verkosto on panostanut yhteistyöhön poliisin kanssa ja laatinut yhteiset ohjeet ilmoittamisesta.

7.3 Artikla 13; Auttavat linjat

Koordinaatti on nuorille suunnatun tieto-, neuvonta- ja ohjaustyön asiantuntijaorganisaatio. Koulutamme vuosittain nuorisotyön ammattilaisia neuvonta- ja ohjaustyössä, joka tapahtuu niin kasvokkain kuin verkossa. Koordinaatissa löytyy paljon asiantuntijuutta nuorten verkkokohtaamisesta. Nämä osaamisen vahvistamiseen (koulutukset) liittyvät toimet ovat kaikkien nuorisoalan organisaatioiden hyödynnettävissä maksutta. Auttavien linjojen kohdalla on syytä huomioida myös se, että kunnat ja seurakunnat tekevät myös paljon lapsia ja nuoria kohtaavaa työtä erilaisissa chateissa ja puhelinpalveluissa.

Onko teillä ehdotuksia, millainen toimenpide tarvittaisiin nuorten keskinäisen väkivallan tilanteeseen? Voitte antaa myös tästä asiasta yleistä palautetta, kuten kertoa omista toimenpiteistänne nuorten keskinäiseen väkivaltaan puuttumiseksi ja sen vähentämiseksi.

-

Miten tyytyväisiä olette auttavien puhelimien toimintaan? Tulisiko niitä kehittää jollakin tavalla? Miten?

-

Mitä muuta haluatte sanoa tätä toimeenpanosuunnitelmaluonnosta koskien?

Toimeenpanosuunnitelman laatiminen on erittäin tärkeää. Luonnos osoittaa sen, että paljon on toimenpiteitä, jotka lähtevät käyntiin tai on jo käynnissä.

Toimeenpanosuunnitelmassa näkyy mielestämme varsin vähän Valtion nuorisotyön ja -politiikan ohjelman tavoitteet, joissa monelta osin on vastaavia tavoitteita ja toimenpidesuunnitelmia kuin tässä toimeenpanosuunnitelmassa.

Pietilä Mika
Koordinaatti